

DIGI

SMARTA
BYGDER
2024

BYGD

SLUTRAPPORT
DIGIBYGD ÖRNSKÖLDSVIK
ETT PROJEKT INOM EU:S LANDSBYGDSPROGRAM

SMARTA, UPPKOPPLADE LANDSBYGDER

I din hand håller du en rapport med insikter och erfarenheter från projekt Digibygd Örnsköldsvik - ett samarbetsprojekt för kunskap om digitaliseringens möjligheter för småföretag i Örnsköldsviks landsbygder, finansierat av EU:s landsbygdsprogram.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Europa investerar i landsbygdsområden

SMARTA
BYGDER

PROJEKT DIGIBYGD ÖRNSKÖLDSVIK

Örnsköldsviks kommun och Bron Innovation har under drygt ett års tid jobbat tillsammans i projektet Digibygd, för att bidra till ökad kunskap om vilka behov och utmaningar mikro- och småföretag i landsbygder har gällande digitalisering.

Under resans gång har vi med hjälp av företagare, verksamhetsledare för Bygdsam och flera andra initierade skapat oss en bild av företagens och bygdernas verklighet och förutsättningar. Detta har vi sedan kombinerat med studier av goda exempel från andra platser, framför allt kopplat till begreppet Smart Villages, för att ta fram underlag till fortsatt utveckling av smart hållbar landsbygd i Örnsköldsvik och Västernorrland.

Ett favorituttryck som vi återkommer till med jämna mellanrum är "man vet inte vad man inte vet", vilket också är ett av de allra tydligaste resultaten från vår behovskartläggning. Annars handlar mycket om gleshetens effekter och betydelsen av samverkan. I tätare samhällen tar man kanske service, väghållning och äldrevard för givet medan det i glesbygd ofta krävs kompletterande bygdesamverkan för att få samhället att fungera. I vårt Smart-avsnitt senare i rapporten tar vi upp ett antal exempel på utmaningar som bygden hanterar och hur dessa kan mötas upp med teknik och innovativa arbetssätt.

“ ———

- Man vet inte
vad man inte
vet...

BEGREPP

BYGDSAM

Bygdsam är namnet på Örnsköldsviks kommuns arbetsmodell på landsbygden. Det är en samverkansplattform som står på tre ben: företag, ideell sektor och kommunen. Det finns fyra Bygdsam i Örnsköldsvik: Nätradalen, Anundsjö, Gideälvdal och Grundsunda.

LANDSBYGD

Landsbygd refererar till områden som ligger utanför städer och tätorter, kännetecknade av en låg befolkningstäthet och oftast en dominans av natur och jordbruksmark. Hela Örnsköldsviks kommun kan kategoriseras som gles landsbygd, men den stora ytan gör att landsbygden inte är homogen och därför används ibland begreppet "landsbygderna".

DIGITALISERING

Den samhällsomfattande effekten av datoriseringen, som drivs på av nya förväntningar och beteenden hos människor som i allt större utsträckning använder digital teknik. (hellofuture.se)

IoT

Sakernas internet (från engelskans Internet of Things, IoT) är ett samlingsnamn för de tekniker som gör att saker med inbyggd elektronik och internetuppkoppling, kan styras eller utbyta data över ett nätverk.

SMART

Med "Smart" menar vi användning av avancerad teknologi och digitalisering för att förbättra effektivitet, hållbarhet och livskvalitet i stads- eller landsbygdsmiljöer.

HYBRIDBUTIK

En butik som med hjälp av digital teknik kan vara bemannad såväl som obemannad.

BEHOV & BAKGRUND

I behovskartläggningen har vi intervjuat 30 mikroföretag på Örnsköldsviks landsbygder. Bland de branscher som intervjuats återfinns serviceyrken så som detaljhandel, kreativa näringar, besöksnäring, skönhet och hälsa samt gröna näringar så som livsmedelsproduktion och drivning. Branscherna har kommit olika långt vad gäller digitalisering, och behoven skiljer sig åt.

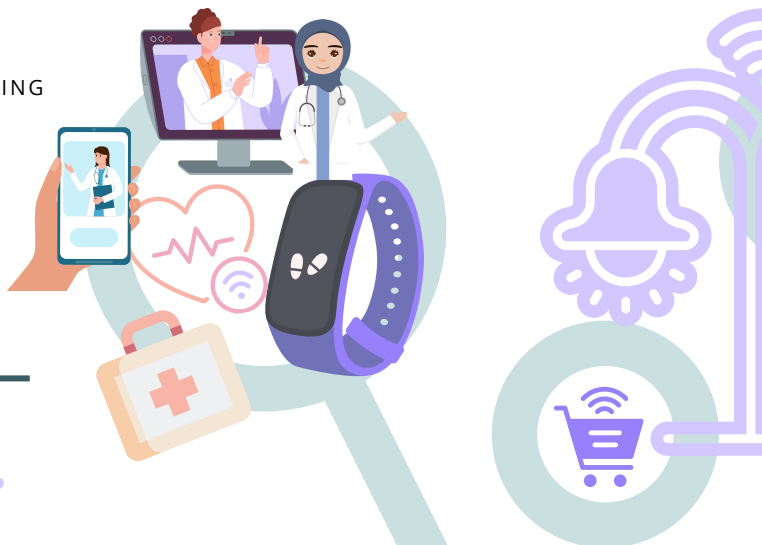
De gröna näringarna kan alla vittna om snabb utveckling de senaste 10-20 åren. Mekanisering och digitalisering i form av sensorer och GPS och olika typer av datainsamling har förändrat vardagen för den branschen. Inom detaljhandeln har försäljningsätten tagit nya vägar så som obemannade butiker och hybridvarianter, webbshoppar och liveförsäljning i sociala medier, för att nämna några exempel.

KARTLÄGGNING

NO.2

SMARTA BYGDER BEHOVSKARTLÄGGNING

VAD SÄGER FÖRETAGARNA?

Under intervjuerna frågade vi efter företagens behov och vilka eventuella skav de brottades med, vi undersökte digital mognadsgrad och så avslutade vi varje möte med frågan om hur företagarna upplever förutsättningarna att verka på landsbygd.

Resultatet av intervjuerna visar att dessa 30 företags olika behov går att klustra ihop i åtminstone fyra bransch kategorier som utgörs av "Handel och hälsa", "Turism, restaurang och kreativa näringar", "Jordbruk och odling" samt "Skogsentreprenörer".

HANDEL & HÄLSA

NO.2

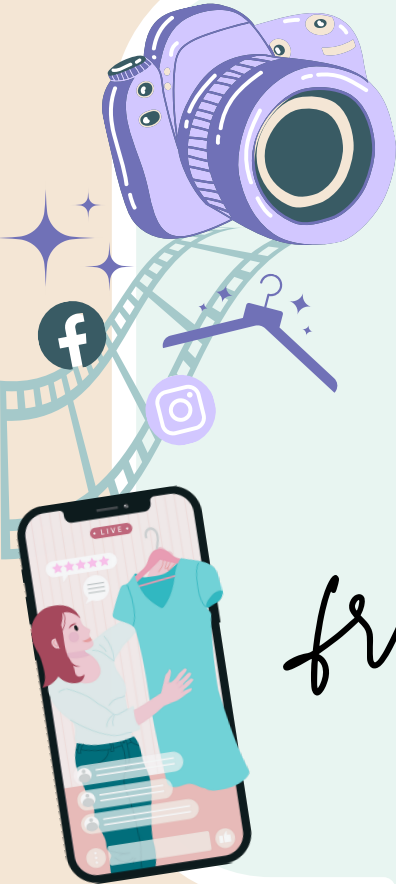

NÄRVARO ONLINE

Vi har träffat såväl butiksinnehavare som tjänsteföretag inom hälsa som uppger att de utmanades ta stora kliv under pandemin, till exempel genom försäljning via sociala medier. När de upptäckte att detta gav resultat – de plagg som visades upp på Instagram faktiskt sålde – gav det mersmak. De fortsätter därför med det de tvingades lära sig under pandemin, och har nu en önskan om att utvecklas mer. De digitaliseringsbehov de gett uttryck för är specifikt inriktade mot just sociala medier och försäljning, så som annonser och samarbeten samt hur man jobbar med grafisk profil och strategi. Gemensamt för den här gruppen företagare är att de i regel gynnades av pandemin då det nära och lokala blev tryggare och viktigare.

“

- Pandemin
tvingade mig
framför kameran!

BESÖKS NÄRING

NO.2

TURISM, RESTAURANG & KREATIVA NÄRINGAR

I våra samtal med företagare som driver restaurang, är nischade mot turismnäringen eller designar och tillverkar egna produkter ser behoven i stor utsträckning ut som föregående kategori. De har tvingats bli mer digitala och vill även de utveckla sina egna kanaler, utöka sin digitala närvaro och stärka det egna varumärket för ökad försäljning. Skillnaden är dock att denna kategori drabbades hårdare av pandemi och prishöjningar än kategorin handel och hälsa. Turisterna stannade hemma, restaurangbesöken blev färre och designprodukter som kräver att man "klämmer och känner" stod inte överst på inköpslistan hos konsumenterna. Dessa företag pratade mer om "omstart" och nysatsning när vi träffade dem. Inom de kreativa näringarna efterfrågades kunskap i digitala kursplattformar – man såg ett behov av att bredda sin verksamhet genom att sälja kurser.

SKOGSENTREPRENÖRER

De skogsföretag vi träffat har kommit långt vad gäller digitalisering. Såväl maskiner som träd är försedda med digital teknik som underlättar arbetet. I regel är det de stora kunderna, så som Norra skogsägarna och Holmen Skog, som förser med tekniken. En av företagarna berättade att "allt är digitalt - vi använder inte ett papper längre". De behov som kommer fram i intervjuerna gäller rekrytering. "Det finns hur mycket jobb som helst - skogen förvinner inte" var den en som sa, och samtidigt har samtliga svårt att hitta den arbetskraft de behöver. De upplever stor konkurrens nu när Norrlandskusten suger upp arbetskraft. Behoven rör sig därför om att få hjälp med att marknadsföra landsbygderna - att visa upp att det går att leva bra liv i byarna. Större frågor som tillgång till skola och service är därför väldigt viktiga för den här gruppen företagare. Några av dem ser också sin egen roll i att marknadsföra sin plats och arbetstillfällen genom att utveckla de egna digitala kanalerna.

SKOGSBRUK

NO.2

LANTBRUK

De lantbruksföretag som intervjuats är i regel medvetna om att det finns mycket digital teknik att nyttja, men tid, personligt intresse och pengar avgör hur pass digital man faktiskt är. De behov som beskrivs handlar mycket om samordning - de är små och få och efterfrågar stark enande kraft i deras intressefrågor kring till exempel biogas eller digital plattform där de kan hitta varandra när hjälp behövs. Den här gruppen visade ett stort intresse för obemannade butiker, eller hybridvarianter, för att kunna sälja egna varor utan att behöva anställa personal eller ständigt vara tillgängliga. Samtliga företag inom denna kategori nämnde världsläget, vilket gör allt svårare just nu. Först pandemin och sedan krig i Europa har gjort att priser har stigit i höjden samtidigt som många har förlorat intäkter, blanda annat på grund av att konsumenterna väljer bort lokalproducerat när konjunkturen sjunker.

– Allt som går att göra digitalt,
gör jag digitalt. Allt är
automatiserat – har korna ätit,
hur mycket har de mjölkat osv.
Att få viktiga nyckeltal via data
liknar på vissa sätt industrin.

REFLEKTIONER

NO.2

SVÅRIGHETEN MED BEGREPPE DIGITALISERING

En utmaning i mötet med mikroföretagen har varit att få samtalen att handla om just digitalisering. Det är ett svårt och stort begrepp som ibland "är i vägen". Många tänker spontant på sociala medier och hemsida, och att i det läget ta nästa steg och prata om digital transformation av företaget blir svårt. Sedan har vi förstås också träffat företag som kommit väldigt långt i sin digitalisering, men den digitala mognaden har hos de flesta vi pratat med varit förhållandevis låg.

När det kommer till lantbrukarna vet de om att de digitala möjligheterna är enorma, och de har hänvisat till tid och pengar som avgörande, men vi har ändå upplevt att flera av dem "inte vet vad de inte vet". I vår kontakt med rådgivare och experter får vi veta att norra Sverige ligger efter södra Sverige när det kommer till effektivisering och digitalisering av jordbruk, och det är inget vi hört i våra intervjuer. Små och få gårdar, samt längre avstånd till akademien verkar vara ett par förklaringar till skillnaderna mellan nord och syd. I flera fall skulle ökad digitaliseringsrad kunna underlätta vardagen och även öka omsättningen.

FIBER SKAPAR MÖJLIGHETER

Våra intervjuer visar att i stort sett alla landsbygder är nöjda med tillgången till internet – enbart ett fåtal orter har nämnt återkommande störningar som ett problem. Telefonanvändningen är istället betydligt mer osäker där byte från telemastlösningar till internet är vanligt. Tillgången till internet över lag är dock inte något upplevt problem för Örnsköldsviks landsbygdsföretagare, något som i sin tur ger våra landsbygder stora möjligheter att anamma effektiva och hållbara digitala lösningar.

Arbeten som kan utföras på distans kan också utan problem utföras runtom i Örnsköldsviks kommun, även om arbetsgivaren finns på annan ort. Om detta lockar är inget vi ser stora effekter av ännu då arbetsrekrytering i sig är svår, enligt flertalet intervjuade branscher. Norrlandskusten har stort rekryteringsbehov där även de lite större städerna har svårigheter i att hitta rätt kompetens, vilket i sin tur påverkar svårigheten även för företag i bygderna.

REFLEKTIONER

NO.2

ÖKADE OMKOSTNADER

En av de svåraste utmaningarna vad gäller förutsättningar på Örnsköldsviks landsbygder är den tuffa situation livsmedelsproducenterna står i just nu. Mjölkbönderna får allt lägre betalt för mjölken, i en tid när alla omkostnader skenat under pandemi och Rysslands anfällskrig mot Ukraina.

Alla känner av ökade omkostnader, och bor man på landsbygd med långa avstånd är drivmedelspriset kännbart. Det är dock framför allt lantbrukarna, som är beroende av drivmedel i sina dagliga jobb, som har stora byggnader att hålla varma, och som dessutom är beroende av att köpa in till exempel foder, som känner av de ökade omkostnaderna mest.

För vissa är de långa avstånden något positivt. För "shoppinggatan" i Bredbyn, som är förstahandsvalet för många i byarna runtomkring, är avståndet till den konkurrerande stan bara ett plus. Även "massören på landet" som i sin slogan gör en grej av att verka på landsbygden, tycker att det är positivt att hon ligger utanför centrum, men längs vägen mot stan, så att hennes kunder naturligt består av människor från grannbyarna och pendlare som har vägarna förbi.

VIKTEN AV EN KOPP KAFFE

Under våra intervjuer har vi märkt att de allra flesta verkar uppskatta ett personligt besök – att någon kommer förbi för att ta reda på mer om tillvaron som mikroföretagare. Många brinner lika mycket för den bygd de verkar i, som för det egna företaget. Skola och service är jätteviktiga landsbygdsfrågor för alla, oavsett bransch. En bygd överlever inte utan en viss standard på servicen. I våra intervjuer har vi hört att sammanhållning är något som definierar landsbygden, och vi har också mött på olika förslag för ökad samordning. Exempel på det är delningsplattformar för arbetskraft, och böndernas frågor om biogas.

REFLEKTIONER

NO.2

SMART VILLAGES

NO.3

FÖRSTUDIE SMART VILLAGES

I projektets andra del har vi utforskat konceptet Smart Villages utifrån de förutsättningar som gäller för Örnköldsviks landsbygd och de företag som verkar där. Vi har använt insikterna från behovskartläggningen och breddat bilden som företagen förmedlat genom att även intervjua andra representanter för bygderna. Detta har vi sedan kombinerat med lärdomar och insikter från andra platser som jobbar med Smart Villages, samt de IoT-projekt som bedrivits under flera år i Västernorrland. Utifrån det har vi slutligen tagit fram förslag på hur teknik och innovation kan bidra till en långsiktigt hållbar landsbygd i vår region.

VADÅ SMART?

Det finns ingen enskild definition av "Smart Villages", men termen används bland annat inom ramen för EU:s politik och program för landsbygdsutveckling och digitalisering. Begreppet syftar i allmänhet på landsbygdsområden som aktivt utvecklar och använder digitala teknologier och innovationer för att förbättra livskvaliteten, ekonomin och hållbarheten i dessa områden. Det kan inkludera användningen av digitala lösningar för att främja tillgången till tjänster, infrastruktur, utbildning, hälsovård och företagsmöjligheter på landsbygden. Hållbarhet är centralt inom Smart Villages och ofta lyfts även samverkan som en avgörande faktor.

**SMART VILLAGES:
FRAMTIDENS HÅLLBARA
SAMHÄLLEN I SVERIGE (SVIS)**
KARLSTAD UNIVERSITET

HUR SMARTA ÄR VI I ÖRNSKÖLDSVIK?

Örnsköldsvik har i grunden goda förutsättningar till vidare utveckling av smarta landsbygder, i och med en hög fibertäckning och ett väl etablerat landsbygds- och digitaliseringsarbete. Genom Byggsam-plattformen finns en inarbetad modell med samverkan mellan kommun, företag och ideell sektor, och via servicepunkterna ett nätverk av samlingspunkter och utvecklingsnoder. Det har också under flera års tid bedrivits utvecklingsarbete inom ramen för projekt såsom Smarta Servicepunkter och Digilots/Digitala steg för tillväxt, vilket gör att det finns en god grund att stå på. Nästa steg blir att ta klivet från bredd till spets, och från grundläggande färdigheter till mer teknisk höjd och innovation samt ett tydligare fokus på hållbarhet.

SÖDERMANLAND ÄR
LIKA STORT SOM
ÖRNSKÖLDSVIKS
KOMMUN.

SMARTA BYGDER
FÖRSTUDIE SMART VILLAGES

Där bor 131,7
personer per
kvadratkilometer.

I vår kommun bor
9 personer per
kvadratkilometer.

TREHÖRNINGSJÖ

LÅNGVIKSMON

BJÖRNA

MELLANSEL

BREDBYN

GIDEÅ

HUSUM

SKORPED

SIDENSJÖ

BJÄSTA

ÖRNSKÖLDSVIK

KÖPMANHOLMEN

DIGITAL
influencer

ULVÖN

SMART VILLAGES

VILKA ÄR VÅRA LOKALA DILEMMAN?

Varje samhälle har sina unika utmaningar och behov och principen inom Smart Villages är att man utgår från lokala förutsättningar, jobbar tillsammans och skapar gemensamma lösningar för identifierade dilemman. I våra samtal med företag och bygdeföreträdare har vi försökt skapa oss en bild av vilka lokala dilemman som finns i vår kommun.

De flesta dilemman som tas upp är direkt eller indirekt kopplade till glesheten. Örnsköldsviks kommun är en av Sveriges största rent geografiskt och enligt Jordbruksverkets definition av landsbygd tillhör hela Örnsköldsviks kommun "Gles landsbygd". Det får effekter för allt ifrån samhällsservice till företagets kompetensförsörjning. Det är dock stora skillnader mellan olika områden inom kommunen, där de som ligger i ytterkanterna och kanske har närmare till service i en annan kommun, upplever andra utmaningar än de som ligger närmare Örnsköldsviks tätort.

NO.3

ÖVERBRYGGA AVSTÄNDEN

Glesheten påverkar också möjligheten till samverkan genom att den per automatik skapar avstånd på flera olika sätt. Kan digital teknik hjälpa till att överbrygga dessa avstånd? Pandemin gjorde att många blev vana vid digital samverkan på olika sätt, vilket har skapat en god grund för fortsatt utveckling. Om vi lyfter blicken och spanar efter mer framtidsorienterade lösningar kring digitalisering och samhällsbygge, kan vi till exempel se att det har blivit allt vanligare att prata om digitala tvillingar som ett sätt jobba smartare med samhällsplanering. Det handlar förenklat om att använda den data som produceras i ett samhälle för att visualisera stadens eller bygdens förutsättningar och utifrån det jobba gemensamt med planering och beslutsfattande. Hur det skulle kunna se ut i en landsbygdscontext tittar vi lite mer på i projektidén Smarta Grundsunda.

SMARTA BYGDER
GLESJET

97,6% AV ÖVIKSBORNA

HAR TILLGÅNG TILL
1 GIGBIT/SEKUNDEN, VILKET GÖR ATT
ÖRNSKÖLDSVIKS KOMMUN ÄVEN
KOMMIT LÅNGT VAD GÄLLER DE
DIGITALA FÖRBINDELSERNA

ENLIGT MÄTNING AV
POST OCH TELESTYRELSEN
2022

VÄGAR VIDARE

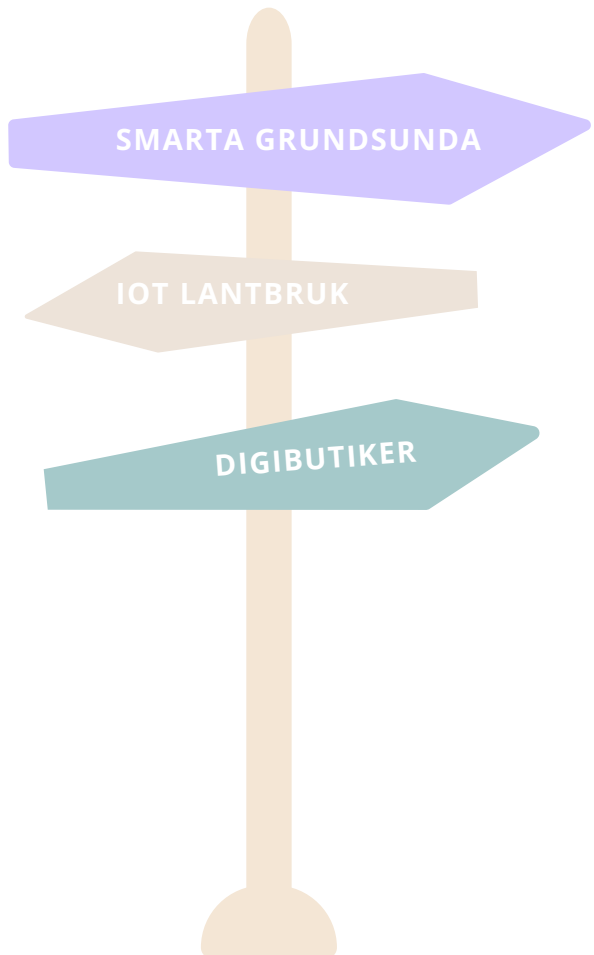
NO.4

VÄGAR VIDARE

Smart Villages kan betyda många olika saker och kopplas till flera olika målgrupper. Det vi fokuserar på är teknik, innovation, samverkan och hållbarhet, i syfte att förbättra livet och möjligheterna på landsbygden.

Ett sätt att jobba vidare med detta i Örnsköldsvik och Västernorrland är att ta fram konkreta case som fungerar som lokomotiv och visar vägen, i kombination med tydlig samordning och gemensam målsättning. På följande sidor presenterar vi förslag på case utifrån insikterna i projektet.

CASE 1.

NO.4

SMARTA GRUNDSUNDA

Smarta Grundsunda är en projektidé som bygger på principerna för Smart Villages, och kopplas samman med den befintliga satsningen Grundsunda 2030 i Örnsköldsvik. Grundsunda 2030 är ett samverkansinitiativ där Grundsunda framtidsgrupp (GFG Byggsam), Metsä Board Husum och Örnsköldsviks kommun går samman för att gemensamt forma framtidens Grundsunda. Distriktet Grundsunda, med tätorten Husum, bedöms ha stor potential inte minst kopplat till industrins utveckling med fokus på industriell symbios, där Metsä Board Husums restprodukter efterfrågas av nya aktörer på den gröna omställningsmarknaden.

Syftet med Smarta Grundsunda är att undersöka på vilka sätt digitalisering kan bidra till det goda livet i Grundsunda 2030. Genom att koppla principer för Smart Villages till arbetet med Grundsunda 2030 skapas möjligheter att dra nytta av ny teknik och goda exempel från andra platser i arbetet med att bygga framtidens hållbara samhälle. Det finns också stor kunskap och etablerade nätverk inom IoT i Västernorrland, och goda möjligheter att bygga vidare på det arbete som genomförts i tidigare projekt. En större satsning på Smarta Grundsunda kan innehålla flera delprojekt, med fokus på alltifrån hållbart samhällsbyggande till smart industri eller uppkopplat lantbruk. Vi har också tagit fram ett förslag på hur man kan påbörja arbetet i mindre skala, med ett mer avgränsat case, vilket beskrivs vidare i ett separat dokument (Smarta Grundsunda – Skolan).

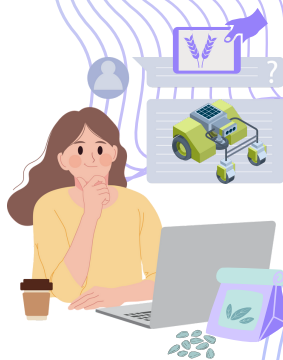

SMARTA BYGDER
VÄGAR VIDARE

GRUND SUNDA

IOT LANTBRUK

I Myckelgensjö utanför Örnsköldsvik har Övik Energi genomfört en pilotsatsning tillsammans med en lokal lantbrukare, för att undersöka teknikens möjligheter i landsbygd bland annat genom att testa olika sensorlösningar.

Testerna har handlat till exempel om temperatur där kalvarna vistas och nivåsensorer i tankar och utgångspunkten har varit att testa både uppkoppling, sensorer i hårda miljöer samt sätt att göra livet enklare för en lantbrukare.

I samband med detta har det skapats ett flertal idéer för hur man skulle kunna jobba vidare med detta i större skala, och det skulle kunna vara en intressant grund för ett fortsättningsprojekt. Andra intressanta undersökningsområden kopplat till detta är hur nedstängningen av 2G och 3G kommer att påverka företagare i landsbygd, eftersom många enheter är beroende av denna teknik (tex mjölkrobotar) och det är osäkert hur väl nyare teknik såsom 5G kommer att fungera i landsbygd.

CASE 2.

NO.4

SMART SKOLA

Under detta projektår har vi mött många som förklarat att ungdomar inte finns representerade i föreningar och andra instanser där viktig samhällsutveckling pågår, inte minst på landsbygderna. Var finns då barn och ungdomar? Jo, i skolan och på nätet. Det skulle vara spännande med ett digitaliserings- och demokratiprojekt som sätter unga i fokus på olika sätt:

Kan vi göra skolan, det vill säga byggnaden, mer ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar genom att samla in och analysera data? Kan man jobba med en digital tvilling eller plattform där både personal och elever kan få insikter via data, och utifrån detta även anpassa beteenden? Exempel på områden att utforska skulle kunna vara ljusensorer för att tex identifiera tillgängliga "tysta platser" för fokusarbete eller systematiskt trygghetsarbete med digitala hjälpmedel och datadriven prevention.

Kan vi möta de unga där de är, för att på så vis bjuda in dem till demokratiska samtal? Kan vi skapa "föreningslokaler" i metaversum, eller använda befintliga "rum" som Minecraft för samhällsplanering, eller E-sportsmiljöer för lokal utveckling?

CASE 3.

NO.4

CASE 4.

NO.4

DELNINGSPLATTFORM FÖR ARBETSKRAFT

Örnsköldsviks kommun och Byggsam Nätradalen har tidigare, i samarbete med Umeå universitet, testat den digitala delningsplattform Umigo, där företag kan visa upp sina produkter, privatpersoner kan utbyta tjänster och lokaler kan bokas. En målsättning med projektet var att minska konsumtion och dela på saker och tjänster i större utsträckning. Denna satsning är ett exempel på hur man kan använda digitala möjligheter för att både underlätta samverkan i en bygd samt bidra till ett mer hållbart samhälle.

Ett av de behov som framkom i Digibygd kartläggning var möjligheten att på ett enklare sätt få tillgång till kompetens, till exempel tillfällig arbetskraft i samband med arbetstoppar, då man helst vill slippa allt arbete som rekrytering och anställningsprocess innebär. Ett förslag vi fått till oss är behovet av en plattform där företagare från de gröna näringarna kan dela arbetskraft med varandra, så att den som har behov av extra personal snabbt kan köpa timmar från ett annat företag. Lantbrukarna önskade mer samverkan, och beskrev nuläget som ekonomiskt ansträngt. Idén om delningsplattform skulle delvis kunna svara mot båda dessa behov.

DIGIPLATS

Av denna anledning är det roligt att Örnsköldsviks kommun är med på ett litet hörn när nu Umeå kommun sjösätter ett sådant "plattformprojekt". Projektet, med namn DigiPlats, tillhör samma utlysning som Digibygd, och blir på sätt och vis ett fortsättningsprojekt kopplat till Umigo-piloten som genomförts tidigare i Nätradalen. Det finns stor potential i olika typer av delningsinitiativ på landsbygden och det är också ett sätt att ytterligare utveckla den cirkulära ekonomin, vilket är av hög prioritet i samhället.

CASE 4.

NO.4

UTVECKLA DIGIBUTIKER

I projekt Framtidens smarta servicepunkter har det visat sig att lanthandlarna en efter en går över till hybrid-butiker som delvis är obemannade. De kan på detta sätt öka servicen under veckans alla dagar utan att öka personalkostnaderna. I projekt Digiby i Norrbotten har de tagit den tekniken ett steg längre och inrättat digitala servicepunkter och mötesplatser, vilket haft god påverkan på sammanhållningen i byn. Den digitalisering man ibland befارade skulle leda till mer isolering visade sig tvärtom föra människor samman. Ett exempel är byns ungdomar som med sin e-legitimation loggade in på servicepunkten för att se fotbollsmatcher tillsammans på storskärmen.

I Digibygd har vi mött livsmedelsproducenter som efterfrågat mer information om obemannade butiker, då de gärna vill sälja egenproducerad mat på gården utan att behöva vara tillgängliga själva. Det verkar som att landsbygden tvingas gå före staden när det kommer till denna typ av service. Ett framtida projekt med fokus på obemannade butiker, samlingslokaler och serviceinrättningar skulle kunna innefatta även stadskärnan.

CASE 5.

NO.4

AVSLUTANDE REFLEKTION

Digibygd har gett oss goda exempel på initiativ och utmaningar, för våra mikroföretag och för hela kommunen. Vi har träffat entreprenörer som brinner för sin bygd och vill vara med på den digitala utvecklingsresan. Vi har också stött på utmaningar som vi upplever att många, såväl företagare som tjänstemän och föreningar, vill vara med och möta tillsammans. Det gäller att idésprutorna och visionärerna får uppbackning och idépaketering av byråkraterna och beslutsfattarna.

Vad gäller Smart Villages och projektidéer framåt har många nya tankar kommit på plats, även om några frågetecken också dykt upp. "Vi vet inte vad vi inte vet" gäller ju inte bara företagare, utan även övriga samhällsinstanser. Även om vi anar den transformation som digitala lösningar kan erbjuda 2024, tänker vi ofta fortfarande i traditionella banor. Å andra sidan börjar alla resor någonstans, och vi är ju redan på god väg. De till synes små kliv vi tar måste vara hanterbara, så som digitala tvillingar och olika typer av testbäddar. Något vi sett i tidigare projekt är nämligen att en genomförd idé ofta väcker flera nya, så det viktigaste av allt är att testa, åter testa, och fortsätta göra det tillsammans.

AVSLUTNING

SMARTA BYGDER 2024

Projekt Digibygd Örnköldsvik har syftat till att, genom samverkan mellan **Örnköldsviks kommun** och **Bron innovation**, stärka landsbygdens förutsättningar till långsiktigt hållbar tillväxt genom att ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

Projektet, som pågick till och med januari 2024, bestod av två delar:

- Den första delen handlade om att möta företag som verkar i bygderna, kartlägga deras behov och lotsa dem vidare till aktörer eller aktiviteter som passade det specifika företagets förutsättningar.
- Den andra delen handlade om att utforska konceptet Smart Villages utifrån de förutsättningar som gäller för Örnköldsviks landsbygder och de företag som verkar där.

Projektledare: Maria Lundkvist, Örnköldsviks kommun

Samverkanspartner: Sara Rudälv, Bron Innovation AB

Projektet finansierades av EU:s landsbygdsprogram.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Europa investerar i landsbygdsområden

bron.

ÖRNKÖLDSVIKS
KOMMUN

DIGIBYGD
FÖR SMARTA, UPPKOPLADE LANDSBYGDER